

OBIECTIVELE SITUAȚIILOR FINANCIARE, LIMITELE ȘI CĂILE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CONȚINUTULUI ACESTORA

MARIA BERHECI*

The Financial Reports – Purposes, Drawbacks and its Improvement

Abstract

The companies supply information all the interested users. But, the quality of information is doubtful, sometimes, because the company, like supply of information, has in view the certain purposes. Each user wants a result, so that the users, that own the power, influence the supplied image. In this study we want to present the purposes of financial reports, the influence of information drawbacks over to users decisions and, finally, we propose the way to improvement of supplied information to users of financial reports.

Key words: financial reports, users, balance sheet, income statement, cash flow, profitability, budget.

1 Introducere

Stabilirea unor obiective pentru situațiile financiare depinde de o multitudine de factori și, în plus, nu există un set universal de obiective valabil pentru toate întreprinderile, oricare ar fi sistemul contabil adoptat. Reglementările contabile naționale prevăd că **situațiile financiare** trebuie să ofere o imagine fidelă a poziției financiare, a performanței financiare și a celorlalte informații referitoare la activitatea desfășurată. Dacă, în cazuri excepționale, aplicarea unor prevederi contabile devine contrară mențiunii de mai sus, atunci trebuie să se facă abatere de la acele prevederi în vederea oferirii unei imagini fidele [OMF nr. 1752/2005, 11].

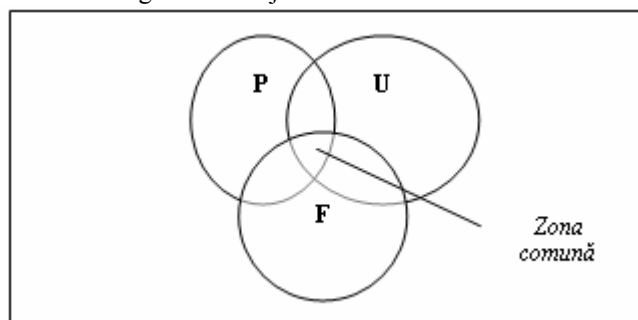
2 Obiectivele situațiilor financiare

Obiectivele situațiilor financiare sunt influențate de conflictele de interese care apar pe piața informației contabile, situațiile financiare fiind rezultatul interacțiunii a trei grupuri: firmele, utilizatorii și profesia contabilă [Malciu, 1998, 47]. Grupul reprezentat de firme este subiectul informării financiare și, totodată, cel care permite să se întocmească situații financiare cu un anumit grad de relevanță. Utilizatorii sunt cei care solicită informațiile și, în mod cert, influențează producția de informații contabile. Profesia contabilă are ca rol să

---

* Asistent doctorand, Catedra de Contabilitate, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, e-mail: maria_lia24@yahoo.com

amelioreze conținutul situațiilor financiare. Interacțiunea dintre cele trei grupuri poate fi prezentată schematic ca în figura de mai jos.

Sursa: [Malciu, 1998, 47]

Fig. 1 Conflictele de interese între firme, utilizatori și profesie

După cum se poate observa, există o zonă comună pentru toate grupurile interesate. Informațiile cuprinse în această zonă sunt divulgate de firme cu acordul profesiei contabile și satisfac nevoile utilizatorilor. Celelalte zone reflectă conflictele de interese care pot să apară. În jurul acestor conflicte s-au conturat trei abordări [Malciu, 1998, 48] cu privire la obiectivele situațiilor financiare. Prima abordare are ca subiect central firma și informațiile pe care aceasta dorește să le divulge. Dacă analizăm diagrama de mai sus, aceasta înseamnă că cercul F este fix, iar cercurile P și U se modifică în raport cu F. A doua abordare consideră că cercul P este fix și celelalte se modifică în raport cu acesta, adică profesia contabilă este cea care garantează volumul și calitatea informațiilor furnizate utilizatorilor de către firme. A treia abordare, și poate cea mai importantă, vizează menținerea constantă a cercului U și „mișcarea” celorlalte în raport cu acesta. În opinia noastră, considerăm că prezintă o semnificație aparte această abordare, deoarece pune pe primul plan cererea de informații venită din partea utilizatorilor și, în funcție de aceasta, orientează oferta de informații contabile.

Dincolo de aceste aspecte, trebuie să menționăm că obiectivele situațiilor financiare depind și de sistemul contabil adoptat de o țară sau alta. Astfel, sistemul anglo-saxon de contabilitate situează pe o poziție centrală investitorul în formularea obiectivelor situațiilor financiare, în timp ce, în sistemul contabil continental, obiectivul situațiilor financiare este formulat de o manieră foarte generală – furnizarea unei imagini fidele. În plus, apar diferențe în formularea obiectivelor situațiilor financiare și dacă avem în vedere diferite categorii de întreprinderi: întreprinderi mici și mijlocii, întreprinderi mari sau grupuri de întreprinderi.

3 Limitele informațiilor conținute în situațiile financiare

Deși s-a îmbunătățit conținutul situațiilor financiare, ca set de documente contabile, în sensul că acestea cuprind (pentru unele întreprinderi) și un tablou al fluxurilor de trezorerie și o situație a modificărilor capitalurilor proprii, totuși nu putem afirma că aceasta este componența optimă a setului de situații financiare. Apoi, utilitatea informațiilor cuprinse în situațiile financiare face trimitere, mai ales, la calitatea acestora, și nu doar la cantitatea lor. Cert este că situațiile financiare sunt rezultatul interacțiunii a trei părți: firmele, ca subiecți ale căror activități fac obiectul informării financiare, utilizatorii de informații contabile și profesioniștii contabili sau profesia contabilă, în general. Dintre toate aceste părți, rolul de îmbunătățire a conținutului situațiilor financiare și de ameliorare a credibilității informațiilor

contabile este atribuit profesiei contabile. Chiar dacă firmele ar fi tentate să facă publice doar anumite informații, decizia în această privință este condiționată de așteptările utilizatorilor de informații contabile. Aceștia trebuie să poată determina, pe baza informațiilor primite, indicatorii care se referă la profitabilitatea, lichiditatea și solvabilitatea firmei.

Determinarea profitabilității unei firme presupune analiza mărimilor din contul de profit și pierdere. Dar, nu toți indicatorii din această situație răspund necesităților utilizatorilor, în sensul că sunt și valori estimate, chiar dacă se referă la evenimente care au avut loc. Asemenea mărimi estimate sunt cele care se referă la amortizări și provizioane și care influențează profitul contabil al firmei. Așadar, profitul evidențiat în contul de rezultate sau o creștere a acestuia nu oferă o informație neapărat favorabilă utilizatorilor. Este posibil ca această creștere să fie determinată de utilizarea unei anumite opțiuni contabile sau de schimbarea metodelor contabile. Pentru a fi informați în legătură cu acest aspect, utilizatorii mai pot consulta notele la situațiile financiare, numai că nici aici nu se regăsesc toate informațiile de care aceștia ar avea nevoie (de exemplu, care ar fi fost situația dacă se opta pentru o altă prelucrare contabilă?).

Pentru a analiza profitabilitatea unei firme, utilizatorii ar avea nevoie și de informații care să le permită efectuarea de comparații cu alte întreprinderi, nu numai comparații în timp pentru aceeași firmă. Comparațiile spațiale sunt uneori irelevante, în sensul că firmele pot utiliza politici contabile diferite, ceea ce face ca informațiile contabile ale diferitelor întreprinderi să nu fie comparabile. De exemplu, în cazul cheltuielilor cu amortizarea înregistrate de diferite firme, mărimea acestora depinde de mai multe variabile: durata de viață utilă, valoarea reziduală, metoda de amortizare aleasă etc. Astfel că, orice comparație relativă la cheltuielile cu amortizarea ar fi nesemnificativă.

Pe lângă profitabilitatea unei firme, utilizatorii sunt interesați, în aceeași măsură, și de lichiditatea și solvabilitatea acesteia. Gradul de lichiditate al unei firme are în vedere activele și datoriile curente. La o primă privire asupra situațiilor financiare, utilizatorii ar putea sesiza care este raportul dintre activele și datoriile curente și dacă firma dispune de lichidități sau nu. Numai că lichiditatea firmei este interpretabilă, după cum și conceptele de „active și datorii curente” sunt interpretabile, în sensul că sunt curente acele elemente care vor fi realizate în termen de 12 luni de la data bilanțului. Pentru a analiza corect gradul de lichiditate, trebuie să se facă apel la sistemul de rate. Apoi, utilizatorii informațiilor contabile sunt interesați de capacitatea firmei de a genera profit, pe de o parte, și de riscul financiar la care ar putea să fie supusă aceasta, pe de altă parte. Nici bilanțul și nici contul de profit și pierdere nu sunt în măsură să clarifice pe deplin aceste aspecte. Calculul de sinteză în care sunt redate fluxurile de trezorerie și modalitățile de formare ale acestora și care vine în sprijinul utilizatorilor este tabloul fluxurilor de trezorerie.

Neajunsurile la care sunt supuși utilizatorii, generate de limitele informațiilor cuprinse în situațiile financiare, ar putea fi sintetizate [Feleagă, 1996, 128-133] astfel:

- documentele de sinteză conțin informații care vizează trecutul, iar deciziile pe care le vor lua utilizatorii de informații au în vedere viitorul;
- baza de evaluare a mărimilor din situațiile financiare este de cele mai multe ori costul istoric;
- unele informații cuprinse în situațiile financiare au la bază estimări ale diferitelor mărimi, ceea ce determină ca acestea să aibă un caracter subiectiv;
- informații importante pentru utilizatori nu sunt cuprinse în situațiile financiare, deoarece acestea nu pot fi exprimate în bani (cum sunt, de exemplu, informațiile care se referă la capitalul uman și „valoarea” acestuia);

- chiar dacă trăsătura definitorie pentru atragerea fondurilor ar trebui să fie transparența, unele informații nu pot fi publicate de către firme în situațiile lor financiare, pentru că acestea ar genera dezavantaje competitive;
- interacțiunea dintre fiscalitate și contabilitate generează deformări ale informațiilor din situațiile financiare;
- libertatea în aplicarea principiilor și regulilor contabile poate genera rezultate voite de profesioniștii contabili și nu informații reale.

4 Modalități de perfecționare a conținutului situațiilor financiare

Cu toate aceste limite, totuși, informațiile cuprinse în situațiile financiare sunt cele care fundamentează deciziile economice ale utilizatorilor. În plus, acestea mai pot fi îmbunătățite sau ameliorate în vederea creșterii credibilității lor. Prezentăm în continuare câteva modalități de perfecționare a conținutului și calității informațiilor cuprinse în situațiile financiare.

În primul rând, este absolut necesar ca utilizatorii informațiilor contabile să beneficieze și de informații previzionale, având în vedere că informațiile conținute în situațiile financiare se referă la trecut, iar deciziile utilizatorilor au în vedere viitorul.

Informațiile previzionale pot fi prezentate sub forma bugetelor sau a previziunilor. Prin bugetare, firma își planifică activitatea, iar previziunile se referă la estimările pe care le face firma vizavi de ceea ce este cel mai probabil să aibă loc. Întrebarea care se pune este dacă furnizarea unor informații previzionale ar trebui normalizată sau poate să fie facultativă? Obligativitatea furnizării informațiilor previzionale ar asigura comparabilitatea între firme, dar în același timp ar comporta și o serie de riscuri, în sensul că ar putea afecta confidențialitatea unor informații, generând dezavantaje competitive sau, uneori, având în vedere perioada pentru care se face previziunea, aceasta ar putea fi afectată de o lipsă de acuratețe, care conduce implicit la o informație mai puțin credibilă. Cu toate acestea, normalizarea furnizării informațiilor previzionale rămâne o cale de îmbunătățire a ofertei de informații contabile, care trebuie să aibă la bază profesionalismul și responsabilitatea emitenților.

Deși și-a făcut simțită prezența în cazul grupurilor de întreprinderi, întocmirea unui tablou al fluxurilor de trezorerie este tot mai mult necesară. Rezultatul contabil furnizat de contul de profit și pierdere nu satisface nevoile informaționale ale utilizatorilor, având în vedere subiectivismul în determinarea acestuia. În acest context, este nevoie de un indicator care să reflecte în mod clar cash-flow-ul firmei, indicator obiectiv și care nu ține cont de anumite deformări, cum sunt cele la care este supus rezultatul contabil. Dacă întocmirea tabloului fluxurilor de trezorerie este obligatorie pentru întreprinderile care aplică reglementările contabile armonizate cu normele internaționale, pentru celelalte categorii de întreprinderi era facultativă, iar o dată cu modificarea și republicarea Legii contabilității (în 2005) nu mai apare această mențiune.

Rapoartele financiare ar trebui să conțină și informații speciale pentru salariați, care să fie conținute într-un așa numit bilanț social. Sunt țări în care se cere întocmirea unui bilanț social de către anumite întreprinderi (de exemplu, în Franța). În afară de informații cantitative, salariații au nevoie și de informații care să vizeze educația și experiența forței de muncă, relațiile de colectiv, siguranța locurilor de muncă etc.; toate aceste nevoi și-au făcut simțită prezența o dată cu evoluția societății în ansamblul ei.

Pentru ameliorarea calității informațiilor contabile furnizate de către întreprinderi, este necesar ca utilizatorii să cunoască și riscurile care planează asupra acesteia. Interesant ar fi ca firma să fie cea care prezintă o situație a riscurilor pe care le-ar putea întâmpina și a măsurilor de gestionare a acestora, situație anexată la rapoartele financiare.

Pe lângă aceste căi de îmbunătățire a calității informațiilor contabile, și nu în ultimul rând, orice firmă ar trebui să prezinte o situație generală a acesteia, adică să furnizeze informații despre profilul activității, locul deținut în sectorul de activitate respectiv, poziția pe piață, responsabilitățile privind mediul înconjurător etc, toate aceste informații fiind absolut necesare utilizatorilor de informații contabile.

5 Concluzii

Producerea și difuzarea informațiilor contabile ale unei firme nu constituie altceva decât rezultatul voinței și conștiinței omului, fiind în fapt un fenomen social. Interesele utilizatorilor de informații contabile sunt diferite, fapt care-i determină pe unii, cum sunt managerii, să intervină în aplicarea politicilor și metodelor contabile. Apoi, funcția ocupată de unii utilizatori face ca aceștia să aibă un statut privilegiat în ceea ce privește informarea. Manipularea comportamentului utilizatorilor de informații contabile prin furnizarea unor imagini dorite de managerii firmei nu presupune neapărat încălcarea normelor și reglementărilor contabile, ci se poate realiza foarte bine în limitele legii. Este vorba despre așa numita contabilitate creativă. Creativitatea contabilă poate fi determinată de lacunele normelor contabile sau, uneori, profesioniștii contabili sunt orientați spre anumite judecăți profesionale subiective chiar de prevederile normelor contabile.

Bibliografie

Colasse, B., *Comptabilité générale (PCG 1999 et IAS), 7e édition*, Ed. Economica, Paris, 2001.

Feleagă, N., *Controverse contabile*, Editura Economică, București, 1996.

Malciu, Liliana, *Cererea și oferta de informații contabile*, Editura Economică, București, 1998.

*** Ordinul nr. 1752 din 17/11/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1080 bis din 30/11/2005.